

KHRi õppevahend

7.10 *Tekstiiltooted ja -teenused*

KHRI õppevahend

Moodul 1: sissejuhatus

Moodul 4: vajaduste
hindamine

Moodul 2: KHRI
strateegilised küljed

Moodul 5: ringhanked

Moodul 3: KHRI
õiguslikud küljed

Moodul 6: turu
kaasamine

Moodul 7:
menetlemine (tekstiil)

Keskkonnamõjud

Miks on säästvad tekstiiltooted tähtsad?

Tekstiilitööstusel on suur keskkonnajälg:

- 1,2 miljardit tonni kasvuhoonegaaside heidet aastas¹
- 20% tööstuslikust veereostusest²
- 73% rõivastest prügilatesse või põletamisele³

Keskkonnamõjud

Kuidas mõjutavad tekstiiltooted keskkonda?

Tekstiiltoodete ja -teenuste mõju sõltub

- toorme päritolust;
- kiudude ja lõpptoodete valmistamisviisist;
- nende pesemisest, kuivatamisest ja triikimisest kasutamise ajal;
- nende vastupidavusest ja kasutuselt kõrvaldamise viisist.

Kohaldamisala

Mida ELi KHRi kriteeriumid hõlmavad?

Kiud: looduslikud,
sünteetilised, keemiline
tselluloos

Tooted: rõivad, sisustustekstiil,
vahetooted (kiud, kangad,
lõng, paanid), muust kui
kiust detailid

Teenused: pesemine,
hooldamine, tagasivõtmine

Vajaduste hindamine

Õiget liiki tekstiiltoote/-teenuse valimine

Kolm põhiküsimust

- Kas uue ostmine on vajalik?
- Kuidas on kavas tekstiili kasutada?
- Kas teenuseleping vastaks tulemuslikumalt teie vajadustele või aitaks vältida mõjusid?

Vajaduste ümbermõtestamine

- Olemasoleva tekstiili korduvkasutamine ja parandamine on keskkonnahoidlik, võib säästa raha ja aidata vältida hankemenetlust.

Näide: töörõivaste korduvkasutuse nõue teenuselepingu osana (Herning, Saksamaa)

Lisateave: moodul 4: vajaduste hindamine

ELi KHRi lähenemisviis tekstiilidele

Säästvamate tekstiilide võimalused

Hankige tekstiile, mis

- on tehtud kiududest, mille tootmisel kasutati vähem väetist, pestitsiidi ja tootmiskemikaale;
- sisaldavad ringlussevõetud materjale ja kiude;
- valmistatakse keskkonnale kahjulike ainete vähendatud hulga abil;
- nõuavad vähem energiat kuivatamiseks ja triikimiseks;
- on pesukindla värviga, ei tõmbu kasutades kokku, peavad kasutades kauem vastu ja on kauakestvama funktsionaalse pealistusega.

Sõlmige teenuslepinguid, et

- vähendada miinimumini tekstiili pesemiseks, kuivatamiseks ja triikimiseks kasutatavat energiat;
- hooldada tekstiile nende kasutusea pikendamiseks;
- kasutada maksimaalselt tekstiili korduvkasutuse ja ringlussevõtu võimalusi kasutusea lõpus.

ELi KHRi kriteeriumid

Tekstiilid (2017)

Näited

- **Valikukriteeriumid (SC)** – tarnija saab jälgida ja kontrollida kiudude päritolu kogu tarneahelas.
- **Tehnilised kirjeldused (TS)** – kindlaksmääratud minimaalne osa tekstiiltootest on mahepuuvillast.
- **Hankelepingu sõlmimise kriteeriumid (AC)** – iga minimaalset mahesisaldust ületava 10% parenduse eest antakse lisapunkte.
- **Lepingu täitmise klauslid (CPC)** – pesuteenuse veetarbimine peab lepingu täitmise käigus paranema.

Vt kõik kriteeriumid:

- [ELi KHRi kriteeriumid tekstiiltoodete ja tekstiilteenuste puhul](#)

Kontroll

Tekstiilide KHRi kriteeriumidele vastavuse kontroll

Mida küsida?

- Katsearuanded/seireandmed
- Ökomärgised / kolmanda isiku sertifikaat
- Tehingute registri andmed
- REACHi deklaratsioonid
- Kehtestatud süsteemide kirjeldus
- Kasutusjuhendid
- Kirjalikult vormistatud kohustused
- Varasemate kogemuste kirjeldused

Millal?

KHRi kriteeriumide järgimist tuleb hinnata

- i) valikuetapis (kaheetapilise menetluse korral);
- ii) pakkumuste hindamisel ja
- iii) lepingu täitmise käigus.

Vt täielik kontrollijuhend:

- [ELi KHRi kriteeriumid tekstiiltoodete ja tekstiilteenuste puhul](#)

Kontroll

Kriteeriumide näited

Tekstiiltooted TS1: puuvillakiud

Puuvillatoodete sisaldusest peab vähemalt 20% (põhikriteeriumid) või 60% (lisakriteeriumid) olema üks järgmistest:

- mahepuuvill – kasvatatud määruse (EÜ) nr 834/2007, USA riikliku mahetoodete programmi nõuete või ELi kaubanduspartnerite kehtestatud samaväärsete õiguslike kohustuste kohaselt;
- integreeritud kahjuritõrje standarditele vastav puuvill – kasvatatud, nagu on kindlaks määratud ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni integreeritud kahjuritõrje programmis või ELi direktiivis 2009/128/EÜ.

Kontroll: kontrollitakse tarnimisel kolmanda isiku kontrollikava ja dokumenteeritud tehinguandmete alusel (tagab jälgitavuse sertifitseerimise hetkeni).

Võib taotleda sõelkatset kontrollimaks, kas puuvill on geneetiliselt muundamata (kui segus on tavalist puuvilla).

Kontroll

Kriteeriumide näited

Tekstiiliteenused TS2: tekstiiltoodete hooldus

Varahalduskava raames tekstiiliteenuste hankijad pikendavad pidevat hooldus- ja parandusteenust kasutades tekstiili kasutusiga.

Miimumnõuded:

- põhiparandused (õmblused, osade ja kinnituste kinnitamine/asendamine);
- kangapaanide asendamine tööriivastel;
- funktsionaalsete pealismaterjalide parandamine/taastamine.

Kontroll: pakkuja esitab pakutavate hooldusteenuste üksikasjaliku kirjelduse, sealhulgas dokumenteeritud tõendid hooldusseadmete kohta, mida ta käitab või kasutab allhanke korras.

Turul kättesaadavus

Säästva tekstiili ökomärgised

ELi ökomärgis on vastuvõetav tõend mõne KHRI kriteeriumi kohta, näiteks:

- TS2: villakiud
- TS3.1: väavliheide õhku
- TS3.2 halogeenitud heide puitmassist

Märts 2018 – 2625 toodet said ELi ökomärgise!

Usutavus loeb!

- Tekstiili ökomärgiseid on palju, kuid need on erineva kvaliteediga – hankijad peaksid valima I tüüpi ökomärgise (**kolmanda isiku kontrollitud, antakse olelusringi mõjude alusel**).
- Lisateavet ökomärgiste kohta leiata moodulist 3 (õigus).*

Lisateave ELi ökomärgisega litsentsitud tarnijate kohta: [ELi ökomärgis tekstiilitoodetele](#)

Lisateave teiste asjaomaste ökomärgiste kohta: [tehniline taustaruanne](#)

Ökomärgiste kasutamine KHRi korral

Lisakriteeriumide lülitamine hankesse

I tüüpi ökomärgiseid saab peale kontrollimise kasutada lisakriteeriumide allikana.

Mõnda ökomärgise kriteeriumit – **kuid mitte kõiki** – saab hankes kasutada.

Näiteks ELi ökomärgise

- ✓ *kriteerium 13: lõpptoode* ja lõpptoote valmistamiseks kasutatavad tootmisretseptid ei tohi sisaldada piiratud kasutusega ainete loetelus (lisa 1) loetletud ohtlikke aineid märgitud sisalduse piirmääras või sellest suuremas koguses;
- X *kriteerium 15:* taotleja tõendab, et **tootmispaikades** on rakendatud teatav minimaalne arv energiatõhususe valdkonna parimaid võimalikke tehnikaid.

Tekstiiltoodetele ELi ökomärgise andmise ökoloogilised kriteeriumid leiate [komisjoni otsusest 2014/350/EL](#).

KHRI toetavad õigusaktid

REACH-määrus (EÜ) nr 1907/2009

REACHi kohaselt on ettevõtted (avaliku sektori asutuste asemel) kohustatud selgitama välja ja haldama kemikaalidest tulenevaid riske ning esitama kasutajatele ohutusteavet.

Kantserogeensed, mutageensed või reproduktiivtoksilised ning ained, mis on püsivad, bioakumuleeruvad ja toksilised, võidakse liigitada **väga ohtlikeks aineteks** ja lisada **REACHi kandidaatainete loetelusse**.

Ettevõtjad on õiguslikult kohustatud tarbijate taotlusel teatama väga ohtlike ainete sisalduse, mis ületab 0,1%.

Seda õigusnõuet kasutatakse KHRI kriteeriumis TS5 (REACHi kandidaataine deklaratsioon).

Lisateave:

- [väga ohtliku aine kandidaatainete REACHi loetelu](#)

Juhtumiuuringud

Vastutustundlikult toodetud
mahepuuvillast džemprite hange
(Masaryki Ülikool, Tšehhi Vabariik)

Ringlussevõetud kiust valmistatud
tekstiili hange
(Kaitseministeerium, Madalmaad)

Töörõivaste korduvkasutus
(Herningi vald, Taani)

KHRI tugiteenus

KHRI teemal abi
saamiseks võtke
ühendust ELi
tasuta

tugiteenusega

Euroopa Komisjoni jaoks töötas vahendipaketi välja ICLEI – kohalikud omavalitsused keskkonناسäästvuse teenistuses

Mooduli autor: ICLEI – kohalikud omavalitsused keskkonناسäästvuse teenistuses

Omanik, toimetaja: Euroopa Komisjon, keskkonna peadirektooraat, 2019

Fotod: Pixabay.com, Creative Commonsi CCO litsentsi alusel

Vastutuse välistamine: käesolev vahendipakett on komisjoni talituste suunav dokument ja seda ei saa kuidagi sellele institutsioonile siduvaks pidada. Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas dokumendis oleva teabe võimaliku kasutamise eest.